

Lampedusa, ramp of reddingsboei

Bodem Middellandse Zee bezaaid met lijken, Issouf uit Burkina Faso doet pijnlijk verhaal

- Dit jaar verdronken al drieduizend vluchtelingen voor de kust van het eiland Lampedusa
- Het verhaal van getraumatiseerde overlevers wordt amper gehoord
- Issouf uit Burkina Faso had er alles voor over

Erik DE SMET

De Internationale Organisatie voor Migratie schat dat er dit jaar al drieduizend vluchtelingen op zee omkwamen bij de illegale oversteek van Afrika naar het Italiaanse eiland Lampedusa. Volgens Amnesty International bereikten eveneens dit jaar al 130.000 mensen veilig de kusten van Zuid-Italië, waar ze door de kustwacht prompt werden ingerekend. Sinds de scheepsramp op 3 oktober 2013, waarbij in een klap 366 vluchtelingen het leven lieten, lanceerde de Italiaanse regering de operatie *Mare Nostrum* om krachtadig te reageren op die illegale migratiestroom.

We ontmoeten Issouf (een schuilnaam) in het Europees Parlement in Brussel, waar hij op uitnodiging van Jesuit Refugee Service, de vluchtelingendienst van de jezuïeten, in gesprek gaat met parlementsleden en Europese lobbyisten. De vluchtelingen van Lampedusa zelf worden immers zelden of nooit gehoord.

Issouf, die voor het eerst Zuid-Italië verlaat, spreekt vloeiend Engels, Frans en Italiaans, evenals een mondvol Arabisch. „Ik kom uit Burkina Faso”, vertelt hij ons in het Frans. „Vraag me niet waarom ik mijn land verliet. Ik wil enkel maar kwijt dat ik er te veel problemen had. Met z'n vie-

ren staken we de grens met Niger over. Twee weken lang trokken we te voet door de woestijn. We sloten ons aan bij een groep van 28 andere Afrikanen. Onderweg stierf een aantal van hen van ontbering. In Libië werden we wekenlang ondergebracht in een huis tjokvol mensen, maar eigenlijk moesten we er op straat zien te overleven. Toen brak in dat land de burgeroorlog uit. De rebellen dwongen iemand van onze groep hen te volgen. Hij weigerde en werd voor onze ogen neergeslagen.”

Van termen als mensenhandel of misbruik van vertrouwen wil Issouf niet horen. „Wij wilden absoluut, liefst zo goedkoop mogelijk, weg uit Libië en naar Europa. Niet per se naar Italië. We leefden van de hoop. Na het lange wachten in Libië ging alles plotseling razendsnel. Op een nacht moesten we ineens aan boord van enkele oude vissersschuiten. We vertrokken met drie schepen. Bij ons zaten 320 mensen op elkaar gepakt. Van de twee andere schuiten werd nooit meer wat vernomen. Een vriend uit Burkina Faso verdronk. Toen we 's ochtends de kust van Lampedusa bereikten, stond de *Guardia Costiera*, de kustwacht, ons al op te wachten.”

Nog dezelfde dag bracht de politie Issouf over naar Sicilië, tweehonderd kilometer verderop. Sicilië is de autonome regio waartoe Lampedusa administratief behoort. Daar worden de gestrande of geredde vluchtelingen meestal ondergebracht in een zogeheten *centro di accoglienza per ri-*

chiedenti asilo (CARA), een gesloten asielen centrum, in afwachting van de beslissing over hun asielaanvraag. Berucht is Mineo, waar vierduizend mensen opgesloten zitten.

Issouf: „Sommigen proberen opsluiting te voorkomen door overboord te springen. Zo hopen ze identificatie te ontlopen. Ook op die manier verdinken er geregeld mensen. In Sicilië zie je veel Afrikanen op straat rondlopen. Ze brengen de nacht door in auto-wrakken of in openlucht. Ze overleven dankzij voedselhulp. Zodra je in Italië een asielaanvraag hebt ingediend, kun je dat niet meer doen in een ander Europees land. Velen willen echter verder naar het noorden.”

Issouf, opgetogen dat hij een toekomst heeft. © JRS

Issouf kwam niet terecht in de CARA van Mineo, maar in een kleiner onthaalcentrum in Sicilië. Zijn asielaanvraag werd aanvankelijk afgewezen, maar met behulp van een advocaat verkreeg hij uiteindelijk wel een verblijfsvergunning. Hij leerde Italiaans spreken

en pizza's bakken. Zo kon hij tenminste in het toeristische seizoen aan de slag in een restaurant.

„Zelfs voor een miljoen euro zou ik die helletocht over zee niet overdoen”, zegt hij. „Zo'n verschrikking! Ik begrijp niet dat er zo veel lijden moet zijn en dat vluchtelingen hun leven op het spel moeten zetten. Vluchtelingen zullen er blijven komen. Kan er geen ander asielsysteem worden bedacht? En waarom hebben we niet het recht om bescherming te zoeken in een EU-lidstaat van onze keuze?”

STANDPUNT

Bert CLAERHOUT

Niet-commerciële bladen behouden eigen identiteit

De Vereniging van de Uitgevers van de Katholieke Periodieke Pers (VUKPP), waar ook *KERK & leven* is bij aangesloten, heet voortaan Medianetwerk Plus. Deze beroepsorganisatie werd in 1954 door katholieke uitgeverij opgericht. Ze behartigt onder meer de belangen van niet-commerciële media, uitgegeven door vzw's, organisaties en bewegingen, vooral uit het christelijke middenveld. Ook in een deels ontzuilde samenleving blijft die opdracht belangrijk, vooral voor uitgeverij met een vzw-statuuut.

Naar aanleiding van zestig jaar VUKPP publiceerde Medianetwerk Plus deze maand een studie over het belang van niet-commerciële media. Het onderzoek gebeurde onder leiding van Eric Goubin van de Thomas More Hogeschool in Mechelen. De titel van zijn eindrapport, *Gigant in de schaduw*, verwijst naar de onverwacht grote impact van niet-commerciële tijdschriften, hoewel die in ons medialandschap veelal onzichtbaar blijven. Een Vlaams gezin krijgt maandelijks zes tot achtien van dergelijke bladen in de bus. Samen zijn ze goed voor 58 procent van de tijdschriftenmarkt. *Visie* (beweging.net/ACW/CM, 1,3 miljoen exemplaren), *Klasse voor Ouders* (het onderwijsblad van de Vlaamse overheid, 700.000) en *S-Magazine* (Socialistische Mutualiteit, 503.000) vormen de top 3 van de tijdschriften. In hun spoor volgen *KERK & leven* (280.085) en bladen van grote ledenverenigingen zoals onder meer *De Bond* (276.483) en *OKRA Magazine* (162.574).

Een veel gehoorde opmerking, voornamelijk over de gratis ledenbladen, is dat die niet worden gelezen. Het onderzoeksrapport geeft een genuanceerder beeld. Gratis tijdschriften, die bij het lidmaatschap van een grote organisatie horen, worden inderdaad door 10 tot 25 procent van de abonnees niet of nauwelijks ingekeken. Maar 75 procent doet dat wel. Uit focusgesprekken met lezers blijkt bovendien dat tijdschriften uit de social-profit sector wel degelijk nuttige en praktische informatie aanreiken. Sommigen, die in het overaanbod aan informatie van de commerciële media hun weg verliezen, appreciëren vooral laagdrempelige overzichtsartikelen. Anderen geven aan dat niet-commerciële bladen inzichten bijbrengen die ze elders niet vinden. Weer anderen richten zich allereerst op de lokale en regionale berichtgeving. Ook specifieke doelgroepen, mensen met levensbeschouwelijke en religieuze interesses bijvoorbeeld, vinden veelal hun gading in het niet-commerciële circuit.

Niet-commerciële media zijn doorgaans minder afhankelijk van de advertentiemarkt, focussen niet op de waan van de dag en hebben geen boodschap aan roddels en sensatie. Door hun 'verbindende invalshoek', waarbij de organisatie en de leden activiteiten met elkaar delen en voor elkaar opkomen, creëren ze bovendien een eigen identiteit. Die is gestoeld op waarden en overtuigingen waar de abonnees zelf voor kiezen: aandacht voor kansarmoede, evangelische waarden, diversiteit, duurzaamheid, ethiek enzovoorts. Dat alles maakt dat die tijdschriften vaak meer 'waardegedreven' zijn, wat in sommige journalistieke milieus wel eens de vraag doet rijzen naar hun objectiviteit. Maar ook dat bekijkt de lezer vaak anders. „Je weet dat die bladen door een bepaalde bril kijken, maar je weet vooraf tenminste door welke bril”, zegt iemand in het onderzoeksrapport.

Gigant in de schaduw toont allereerst aan dat niet-commerciële bladen belangrijk blijven en dat de lichtzinnigheid waarmee de klassieke media soms over hen oordelen, misplaatst is. De tijd dat zij alleen propaganda-instrumenten waren, is lang voorbij. Hun meerwaarde heeft vooral te maken met betrokkenheid en verbondenheid. Het onderzoeksrapport is tot slot een hart onder de riem van de vele duizenden die zich op een of andere manier als vrijwilliger voor die bladen inzetten. Hun engagement maakt de 'waardegedreven pers' sterker en draagt bij tot de diversiteit van het Vlaamse medialandschap. ”

Ook op de boot waarmee Issouf overstak, zaten 320 mensen op elkaar gepakt. © Image Select